

Are Karlsen har skrevet boka Foreldrelappen, er trebarnspappa og bosatt i Horten. Han arbeider blant annet med kurs og veiledning relatert til barn og ungdom (Pedagogikk.no) og er utdannet med hovedfag i helsevitenskap.

Kjefting

Fremmer i liten grad ønsket atferd

Ideen om at barn lærer av å få kjeft er trolig helt feil. Hvis det stemte, ville i så fall barn som får mye kjeft oppført seg mye bedre enn barn som får lite kjeft. Dette stemmer neppe.

Barn bør imidlertid få korrigeringer og tilbakemeldinger når de gjør uønskede ting. Disse korrigeringene og tilbakemeldingene bør imidlertid bli gitt på en rolig og kontrollert måte. Høylutt skriking og utskjelling er normalt lite hensiktsmessige måter å formidle tilbakemeldinger på. Høy stemmebruk har flere negative sider. Barn som ofte blir utsatt for høy stemmebruk og kjefting, blir i stor grad vant til det, slik at den høye stemmen ikke gir noen effekt utover det den voksne ellers sier. En voksen som bruker høy stemme som sitt første valg når korrigerende tilbakemeldinger til barnet er nødvendig, har ikke høy stemme som «noe ekstra på lager» i en kritisk situasjon. En kan lett trekke paralleller til fabelen om gutt en som ropte "ulv, ulv": Et barn som er vant til at foreldrene skriker og bruker høy stemme, går ukonsentrert ut mot en trafikkert vei. Den voksne skriker til: «PASS DEG!» Kanskje reagerer ikke barnet, som er vant til skriking og høy stemmebruk, på dette, og en farlig situasjon kan oppstå.

I mange situasjoner vil høy stemmebruk og kjefting fra voksenpersoner dessuten medføre at irritasjonen og sinnet trappes opp også hos barnet. Dette kan igjen føre til at barnet i liten grad tar til seg den informasjonen som blir gitt. En førskolelærer beskrev dette på følgende måte: «Det å kjeft på et barn som er fra seg av sinne, er som å prøve å få lys i en lyspære om hovedsikringen er tatt ut.» Det kan være et dekkende bilde.

Viktigere enn hvilket volum foreldrene bruker når de snakker til barna, er det i hvilken grad de følger opp det som blir sagt. Forel-

dre kan kjeft og kjeft på barna – uten at det hjelper – hvis de ikke samtidig følger opp på andre måter.

Lise har fått beskjed om å rydde rommet, men ser ikke ut til å ta fatt på oppgaven. Moren kjefter mer og mer, men Lise er opptatt med sitt. Moren blir til slutt kjempesint og hyler «hvorfør hører du ikke etter».

Svaret på hvorfor Lise ikke hører etter er trolig enkelt. Hun har vendt seg til morens hyling, og har lært at moren kjefter en periode - så går det over - uavhengig av om hun gjør det hun har fått beskjed om eller ikke.

I hvilken grad Lise skal lære å høre etter

avgjøres med andre ord ikke av om hvor høyt moren kjefter, men av i hvilken grad hun følger opp det hun sier.

En smartere tilnærming ville derfor vært: Moren sier til Lise at om fem minutter skal du rydde rommet. Hvis Lise ikke begynner går moren bort til Lise og sier med rolig stemme «Nå skal du rydde rom-

met». Hvis Lise fortsatt ikke begynner følger moren opp (fortsett med rolig stemme), og stopper det hun holder på med, eventuelt følger henne inn på rommet.

Når Lise er i gang med ryddingen bør hun selvfølgelig få positive tilbakemeldinger: «Supert at du har begynt å rydde rommet».

